

ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ЕКОНОМІКИ ЗАВДЯКИ ВИКОРИСТАННЮ ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

М.Д. Балджи, д.е.н., професор

В.О. Однолько, к.е.н., ст. викладач

Одеський національний економічний університет

Проблема розвитку загальних компетентностей студентів економічного навчального закладу є актуальним в зв'язку з двома протиріччями, що мають місце в системі вищої освіти.

Перше полягає у вимогах в формі соціального замовлення до особистості, що здійснює професійну діяльність з одного боку і фактичним невисоким рівнем компетентності, що проявляється випускниками економічного вищого навчального закладу, з другого. Дане протиріччя виявляє головну проблему – відсутність позитивного мотиву у студента на розвиток компетентностей під час навчання. Друге протиріччя укладено в формальному декларуванні компетентнісного підходу у вищій освіті і переважання традиційних, репродуктивних методів підготовки кадрів. Дане протиріччя відображає проблему професійного навчання студентів, вирішити яку можливо за рахунок здійснення ними проектної діяльності, що зв'язує наукові економічні пізнання, творчість і науково-дослідну діяльність студентів із сформованими компетентностями.

Для вирішення зазначених вище протиріч, нами була висунута ідея: розвиток загально компетентностей студентів економічного вищого навчального закладу можливо здійснити через мотивування студентів до реалізації проектів соціальної спрямованості. Втілення ідеї здійснювалося авторами цих матеріалів в освітньому процесі Одеського національного економічного університету, які спиралися на розуміння, що проектна діяльність інтегрує у придбаних студентами теоретичних знаннях з їх професійним становленням, розвиває творчий потенціал, спонукає висувати нові ідеї і шукати незвичайні рішення при проектуванні й створенні нових ідей.

Проведені дослідження щодо актуалізації теоретико-методологічних і змістовних підстав інноваційної економічної освіти, підтвердили ефективність використання проектної діяльності в професійній підготовці майбутнього економіста, підкресливши, що вона є органічним компонентом системи всього навчання в цілому і застосовується на всіх рівнях теоретичної і практичної підготовки студентів.

Викладачами враховувалися наступні базові характеристики проектної діяльності: прийняття мети проекту кожним учасником, обговорення і вибір способів досягнення мети, розподіл командних ролей відповідно до бажанням і можливостями учасника команди, цілісність команди при презентації результатів проектної діяльності.

Освітній процес, в контексті заявленої авторами ідеї, був націлений на «вирощування» у студентів мотивів соціальної спрямованості. Викладачами вузу були організовані поїздки на міжнародні та всеукраїнські конкурси команд і окремих студентів, на яких представляються дослідні студентські проекти.

Проектні технології, у порівнянні з іншими педагогічними технологіями, у процесі професійної підготовки студентів мають великі педагогічні можливості та певні переваги. Головними перевагами вважаються: розвиток пізнавальної активності студентів, більш глибоке засвоєння програмного матеріалу, умінь та навичок самостійно конструювати свої знання, орієнтуватися в інформаційному просторі, узагальнювати та інтегрувати знання, отримані з різних джерел у процесі теоретичного і практичного навчання [1].

В процесі розробки проектів у студентів розвивається ініціатива, комунікабельність, творчі й організаторські здібності. Використання проектних технологій у процесі навчання розвиває проектні вміння й навички, що є необхідними надбаннями особистості в сучасних умовах, коли проектування використовується в різних галузях життєдіяльності людини та суспільства. Участь студентів у роботі над колективним проектом забезпечує формування не тільки професійних, а й деяких особистісних якостей. До таких якостей, у першу чергу, належать: здатність усвідомлювати власну відповідальність за прийняття рішень; вміння працювати в колективі; нести відповідальність за результати діяльності та їх аналізувати. В процесі роботи над проектами до студентів прийшло розуміння, що вони можуть надати своїми діями реальну допомогу. При розробці соціальних проектів викладачами були враховані основні вимоги до проектної діяльності: визначені кінцеві цілі проекту; розкриті практична і гуманістична значущість моделей; організована групова діяльність студентів, яка згодом переросла в командну роботу.

Студентами, при викладацькому супроводі, було розроблено бізнес-план соціального проекту, спрямованого на покращення життя соціально незахищених груп населення. Актуальність обраної теми пов'язана з несуттєвими соціально-економічними перетвореннями, які переживає українське суспільство, що негативно позначається на його добробуті, життєдіяльності, здоров'ї. Соціологи відзначають наочне погіршення соціальних умов окремих категорій населення, до яких належать: інваліди, пенсіонери, багатодітні сім'ї та ін. [2].

Крім матеріального погіршення, негативні трансформації, що відбуваються в суспільстві, ведуть до руйнування моральних основ і не сприяють розвитку духовно-моральних цінностей. Викладацьке співтовариство стурбоване, що росте нове покоління дезорієнтованих в духовних цінностях людей. Від цього, в першу чергу, страждають найменш захищені, соціально-ослаблені категорії і групи населення – інваліди та люди з обмеженими можливостями. Їм все важче здійснювати трудову діяльність на тлі посилення конкуренції на ринку праці, складніше вирішувати свої життєві проблеми в полі пророслої соціальної байдужості, встановлювати оптимальні контакти з іншими людьми, відчувати на собі неприйняття або, навіть, ворожість.

Служби соціального забезпечення не в змозі вирішити їх проблеми, пов'язані з обмеженими можливостями самообслуговування, пересування, навчання, самостійної орієнтації в навколишньому середовищі. Україні необхідна соціальна спрямована політика, що проводиться, здатної «з'єднати ефективність з гуманізмом» [3]. Необхідні певні заходи до підняття духовно-моральних цінностей, таких як добробут, великодушність, сприятливе ставлення до людини. І тут вагоме слово має сказати вища освіта, що заявляє себе як гуманна, побудована на принципах толерантності, чуйності, співпереживання, педагогічна система.

Діяльність над соціальним проектом принесла студентам моральне задоволення, мотивування на продовження та розширення зони проекту.

Втілення соціального та подібних проектів здійснювалося за етапами, серед яких виділимо: формування образу проекту, розподіл ролей, активної взаємодії учасників в досягненні командної мети проекту. У міру просування до мети проекту студенти переживали різні емоції – від спаду до високого емоційного напруження, виникали ситуації нерозуміння і конфліктів. У зв'язку з чим педагогічний супровід організовувався для виконання наступних функцій:

- мотиваційно-спонукальної, що представляє собою цілеспрямовану діяльність викладача по формуванню у студента потреб, мотивів виконання проектною діяльністю;
- прогностичної, що враховує виконання проектною діяльністю з опорою на індивідуальні здібності та інтереси студентів;
- комфортної, яка визначає спрямованість на стабілізацію їх психологічного комфорту в процесі виконання проектів;
- змістовно-організаційної, стимулюючої студентів до діалогового спілкування і партнерської взаємодії;
- акмеологічної, зі створення умов для професійного та особистісного саморозвитку студентів, формуванню їх прагнень до самовдосконалення та самореалізації.

Участь і перемоги студентських команд в конкурсах і стартапах показує дидактичну спроможність використання проектною діяльністю в освітньому процесі економічного вищого навчального закладу. Аналіз проведеної роботи зафіксував зростання у студентів рівня симпатії і співчуття до людей з обмеженими можливостями. Відзначено, що ставлення до найменш захищених, соціально-ослаблених категорій людей вже не носять характер «домінування-підпорядкування» і відсторонення. Таким чином, виконання проектів соціальною спрямованістю сприяло розвитку духовно-моральних цінностей студентів у процесі формування загальних компетентностей.

Перелік посилань:

1. Соболева С.М. ПРОЕКТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЇХ РОЛЬ У ПРОЦЕСІ ПРАКТИЧНО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ / С.М. Соболева // Наукові записки кафедри педагогіки. Випуск XXVIII [Електронний ресурс] – Режим доступу: <file:///C:/Documents%20and%20Settings/%D0%9A%D0%B0%D1%84%D0%B5%D0%B4%D1%80%D0%B0/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/Downloads/3635-7645-1-SM.pdf>
2. Пільгові категорії населення [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://igov.org.ua/subcategory/1/3/situation/23>
3. Лопушняк Г. Соціальна політика як визначальний напрям внутрішньої політики держави / Г. Лопушняк [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2013/11/2011-2-34.pdf>